

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

**HOTĂRÂRE
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE**

**a unor prevederi din Legea nr. 269 din 12 decembrie 2008 privind
aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf)
și din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea
Națională de Integritate
(testul poligraf)**

(sesizarea nr. 147g/2017)

CHIȘINĂU

10 aprilie 2018

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:

Dlul Mihai POALELUNGI, *președinte*,
Dlul Aurel BĂIEȘU,
Dlul Igor DOLEA,
Dlul Victor POPA,
Dlul Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 10 noiembrie 2017
și înregistrată la aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,
Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 4 literele a), a¹) și a²) din Legea nr. 269 din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf), precum și a articolului 11 alin. (10), alin. (11) și alin. (12) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, ridicată de către dl Teodor Cârnaț, parte la proces în dosarul nr. 3-759/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională pe 10 noiembrie 2017 de către judecătorul Petru Harmaniuc de la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

3. Autorul excepției susține că dispozițiile articolului 4 literele a), a¹) și a²) din Legea nr. 269 din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf), precum și ale articolului 11 alineatele (10), (11) și (12) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate sunt contrare articolelor 1 alin. (3), 16, 28, 39, 43 și 54 din Constituție.

4. Prin decizia Curții Constituționale din 15 decembrie 2017, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost declarată admisibilă în partea referitoare la controlul constituționalității articolului 4 lit. a²) din Legea nr. 269 din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf), precum și a articolului

11 alineatele (10), (11) și (12) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, fără a prejudeca fondul cauzei. Totodată, prin aceeași decizie, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost declarată inadmisibilă în partea referitoare la controlul constituționalității articolului 4 literele a) și a¹) din Legea nr.269 din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf).

5. În procesul examinării excepției de neconstituționalitate, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Centrului Național Anticorupție, Consiliului de Integritate și Autorității Naționale de Integritate.

6. La ședință publică a Curții, excepția de neconstituționalitate a fost susținută de către dl Teodor Cârnaț, autor al sesizării. Parlamentul a fost reprezentat de către dl Valeriu Kuciuk, șef al Serviciului reprezentare la Curtea Constituțională și la organele de drept, din cadrul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de către dl Eduard Serbenco, secretar de stat în cadrul Ministerului Justiției.

CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI PRINCIPAL

7. Prin hotărârea Consiliului de Integritate nr. 6 din 9 octombrie 2017 cu privire la rezultatele testului comportamentului simulat (în continuare, „testul poligraf”) s-a stabilit, între altele, că dl Teodor Cârnaț, candidatul înscris la concursul pentru suplinirea funcției de președinte al Autorității Naționale de Integritate, care a promovat proba scrisă și interviul, nu este inclus în procedura de validare a concursului, pentru că nu a susținut în mod pozitiv testul poligraf. Totodată, în baza aceleiași hotărâri, s-a dispus anunțarea unui nou concurs pentru suplinirea funcției de președinte al Autorității Naționale de Integritate.

8. Pe 12 octombrie 2017, dl Teodor Cârnaț a depus la Consiliul de Integritate o cerere prin care a solicitat anularea hotărârii în cauză și efectuarea repetată a testului poligraf.

9. Prin hotărârea Consiliului de Integritate nr. 7 din 23 octombrie 2017, cererea în discuție a fost respinsă, motivându-se că sunt eligibili pentru funcțiile de președinte sau de vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate doar candidații care au susținut pozitiv testul poligraf, neexistând posibilitatea susținerii repetate a acestuia.

10. Pe 25 octombrie 2017, dl Teodor Cârnaț a contestat în fața instanței de contencios administrativ hotărârea Consiliului de Integritate nr. 6 din 9 octombrie 2017, solicitând anularea acesteia pentru că este ilegală și obligarea Consiliului de Integritate de a organiza testarea repetată în fața unui poligrafolog independent.

11. Pe 6 noiembrie 2017, dl Teodor Cârnaț a solicitat în cadrul unei ședințe de judecată ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 4 literele a), a¹) și a²) din Legea nr. 269 din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf), precum și a articolului 11 alineatele (10), (11) și (12) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

12. Prin încheierea din aceeași dată, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a dispus suspendarea procesului, ridicarea excepției de neconstituționalitate și trimiterea sesizării la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ PERTINENTĂ

13. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 28

Viața intimă, familială și privată

„Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.”

Articolul 39

Dreptul la administrare

„(1) Cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor.

(2) Oricărui cetățean i se asigură, potrivit legii, accesul la o funcție publică.”

Articolul 43

Dreptul la muncă și la protecția muncii

„(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

[...]”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidentiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

14. Prevederile relevante ale Legii nr. 269 din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf) sunt următoarele:

Articolul 1 Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

detector al comportamentului simulat (denumit în continuare poligraf) – mijloc tehnic de înregistrare a parametrilor fiziologici (inclusiv ai respirației, ai activității cardio-vasculare, ai sensibilității chinestezice a pielii), care permite detectarea comportamentului simulat cu prezentarea rezultatelor înregistrate în formă analogă și/sau digitală;

testare cu utilizarea poligrafului – totalitate de acțiuni netraumatizante, inofensive pentru viața și sănătatea omului (incluzând și testarea la poligraf), orientate spre verificarea de către poligrafolog a veridicității informațiilor comunicate de persoana testată;

testare la poligraf – parte componentă a testării cu utilizarea poligrafului, incluzând înregistrarea parametrilor fiziologici ai omului ca răspuns la întrebările puse, la obiectele și la imaginile prezentate;

poligrafolog – specialist, atestat în conformitate cu cerințele prezentei legi, care testează la poligraf;

[...]

testare obligatorie – testare a cărei efectuare este obligatorie pentru inițiatorul testării și pentru persoana testată, în cazurile stipulate în prezenta lege;

testare benevolă – testare efectuată cu consimțământul benevol al persoanei testate, în cazurile stipulate în prezenta lege;

factor de risc – temei, stabilit de inițiatorul testării în conformitate cu principiile prezentei legi și cu normele legislației, pentru refuzul angajării ori pentru sistarea exercitării atribuțiilor de serviciu;

consimțământ al testării – decizie, fixată în formă scrisă, a persoanei de a fi testată cu utilizarea poligrafului în termenele propuse de inițiatorul testării;

refuz al testării – decizie a persoanei de a nu accepta să fie testată cu utilizarea poligrafului, fixată în formă scrisă de această persoană sau de poligrafolog;

cerere de modificare a termenului testării cu utilizarea poligrafului – solicitare a persoanei, fixată în formă scrisă, privind modificarea termenului de testare în temeiurile prevăzute de prezenta lege;

rezultat al testării cu utilizarea poligrafului – aviz al specialistului poligrafolog întocmit în baza informației obținute de la persoana testată;

materiale ale testării – rezultatul testării, întrebările puse persoanei testate în timpul testării la poligraf și reacțiile ei fiziologice înregistrate, înregistrările audio și video ale interviului efectuat înainte de testare, ale testării la poligraf și/sau ale interviului de după testare;

[...]"

Articolul 2

Scopurile testării cu utilizarea poligrafului și domeniile ei de aplicare

„(1) Testarea cu utilizarea poligrafului (denumită în continuare testare) se efectuează pentru evaluarea veridicității informațiilor comunicate de persoana testată, în cazurile stabilite de prezenta lege.

(2) Evaluarea veridicității informațiilor comunicate de persoana testată se efectuează:

- a) la angajare în serviciu în cadrul instituțiilor menționate la art. 7;
- b) la efectuarea controlului periodic sau selectiv al activității de serviciu în cadrul instituțiilor menționate la art. 7;
- c) în cadrul anchetei de serviciu;
- d) în cadrul activității operative de investigații.”

Articolul 3

Principiile testării

„(1) Testarea se efectuează cu respectarea drepturilor și libertăților omului și ale cetățeanului, stabilite de Constituția Republicii Moldova, în conformitate cu principiile legalității, umanismului, caracterului științific, confidențialității, în cazurile prevăzute de prezenta lege.

(2) **Testarea nu trebuie să prezinte pericol pentru sănătatea omului, nu trebuie să-i lezeze onoarea și demnitatea.**

(3) Este inadmisibilă recurgerea la amenințări, la violență și la măsuri de influență pentru a constrânge persoana să accepte testarea ori să fie astfel testată.

(4) Dreptul de inițiere a testării se acordă Consiliului Superior al Magistraturii, Consiliului Superior al Procurorilor, organelor Ministerului Afacerilor Interne, Centrului Național Anticorupție, Autorității Naționale de Integritate, Serviciului de Informații și Securitate și Serviciului Vamal. Testarea va fi efectuată de specialiști atestați în conformitate cu prezenta lege.

(5) Informația din materialele testării și informația obținută de participanții la testare în cadrul acesteia nu pot fi divulgate fără consimțământul persoanei testate, cu excepția cazurilor prevăzute de prezenta lege. Este inadmisibilă folosirea acestei informații în scopuri neprevăzute de prezenta lege.”

Articolul 4

Persoanele supuse testării

„În cazurile prevăzute de prezenta lege, persoanele – cetățeni ai Republicii Moldova, cetățeni străini sau apatrizi – **vor fi supuse testării** dacă:

a) se angajează sau îndeplinesc serviciul în cadrul organelor Ministerului Afacerilor Interne, Centrului Național Anticorupție, Autorității Naționale de Integritate, Serviciului de Informații și Securitate și Serviciului Vamal;

a¹) participă la concursul pentru numirea în funcția de judecător sau de procuror;

a²) **participă la concursul pentru numirea în funcția de președinte sau vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate;**

[...]

d) persoana dorește benevol să fie supusă testării, în conformitate cu prezenta lege.”

Articolul 7 Persoanele supuse testării obligatorii

„Se supun testării obligatorii persoanele care participă la concursul pentru numirea în funcția de judecător sau de procuror, persoanele care se angajează sau care îndeplinesc serviciul în cadrul organelor Ministerului Afacerilor Interne, Centrului Național Anticorupție, Serviciului de Informații și Securitate și Serviciului Vamal.”

Articolul 10 Refuzul testării obligatorii

„**Refuzul persoanelor care cad sub incidența art. 7 de a fi supuse testării obligatorii nu va constitui unicul temei pentru neangajarea lor în serviciu sau pentru neadmiterea exercitării atribuțiilor de serviciu.**”

Articolul 13 Cazurile de recurgere la testare benevolă

„Autoritățile abilitate cu dreptul de inițiere a testării au dreptul să efectueze testare benevolă:

- a) în cadrul activității operative de investigații;
- b) în cadrul cercetărilor de serviciu a persoanelor care cad sub incidența art. 4 lit.a).”

Articolul 14 Modul de efectuare a testării benevole

„Testarea benevolă în cazurile stabilite la art. 13 se efectuează în conformitate cu legislația în vigoare.”

Articolul 15 Refuzul testării benevole

„(1) Refuzul testării benevole, inițiată de autoritățile abilitate cu dreptul de inițiere a testării, în cadrul activității operative de investigații nu are drept urmare lezarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei.

(2) **Refuzul testării benevole**, inițiată de angajator în cadrul cercetărilor de serviciu, exprimat de persoanele menționate la art. 4 lit.a) **nu poate servi unicul temei pentru neadmiterea la exercitarea atribuțiilor de serviciu** și nu poate avea drept urmare lezarea drepturilor și intereselor lor legitime, cu excepția cazurilor când testarea decurge din contractul de muncă.”

Articolul 22 Obligațiile și drepturile poligrafologului

„(1) Poligrafologul este obligat:

[...]

j) să menționeze expres că **rezultatele testării sunt prezumtive**, au pentru angajator o **semnificație de orientare** și că **nu pot constitui probe în cadrul vreunei proceduri**.

[...]"

Articolul 23 Drepturile și obligațiile persoanei testate

„(1) Persoana testată are dreptul:

[...]

i) să solicite efectuarea testării repetate de către același specialist poligrafolog sau de un altul în cazul dezacordului cu rezultatele testării, în conformitate cu prezenta lege.

[...]"

15. Prevederile relevante ale Legii nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate sunt următoarele:

Articolul 11 Concursul pentru suplinirea funcțiilor de președinte și vicepreședinte al Autorității

„[...]

(10) Candidații care au promovat proba scrisă susțin un interviu în fața Consiliului de Integritate, în termen de 5 zile de la data la care a expirat termenul de soluționare a contestațiilor, **după care sunt testați la detectorul comportamentului simulat (poligraf)**.

(11) Rezultatele concursului sunt validate de Consiliul de Integritate în termen de 15 zile de la efectuarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf).

(12) Câștigător va fi desemnat candidatul cu cel mai mare punctaj obținut ca urmare a probelor de concurs **și care a susținut proba detectorului comportamentului simulat (poligraf)**.”

[...]"

DREPTUL ȘI PRACTICA ALTOR STATE

16. Testul poligraf se utilizează în mai mult de 75 de țări. În timp ce în unele state acest test se bucură de o largă popularitate în anchetele penale (Belarus, Belgia, Bulgaria, Croația, Estonia, Letonia, Lituania, Polonia, Ungaria), în altele acesta este utilizat în mod insignifiant (Franța, Italia și Spania). De asemenea, există țări în care utilizarea poligrafului este interzisă (cum ar fi, Austria, Germania, Australia). Spre exemplu, în Germania, Curtea Federală de Justiție a stabilit că „dovezile bazate pe testul poligraf sunt în mod inerent neconvingătoare și nu pot fi admise de

către tribunale, iar cererile acuzării sau ale apărării de a efectua teste poligraf vor fi respinse în toate situațiile”. Potrivit aceleiași instanțe, „în cazul participării voluntare la testul poligraf, nu are loc violarea demnității umane a acuzatului în utilizarea testului poligraf permisă de către stat și în invocarea constatărilor făcute. Metoda poligrafului nu surprinde în mod direct procesele fizice nenaturale. Ea nu îi permite investigatorului să *pătrundă în interiorul* persoanei examinate, pentru că nu există o legătură clar stabilită între stările psihice ale persoanei examinate și specificitățile reacției care îi pot fi măsurate. În particular, nu se poate măsura dacă persoana examinată spune adevărul” (BGH 1 StR 156/98).

17. În Statele Unite ale Americii, testul poligraf se aplică în baza Legii privind testarea angajaților cu poligraful (*The Employee Polygraph Protection Act of 1988*) în cadrul investigațiilor penale, la acordarea accesului la informațiile secrete, în cadrul investigațiilor de contrainformații sau la inițiativa angajatului (subiect al investigațiilor penale, interne sau de contrainformații). Acordul persoanei de a fi supusă testului poligraf reprezintă o condiție esențială. În jurisprudența sa, Curtea Supremă de Justiție a Statelor Unite ale Americii nu a admis în calitate de probă rezultatele testului poligraf la cererea acuzatului, precizând că prin acest fapt nu se încalcă dreptul la apărare, pentru că nu există un consens științific privind validitatea și siguranța dovezilor poligrafului (*United States v. Scheffer*, [1998] 523 U.S. 303).

18. În Canada, testul la poligraf se utilizează în cadrul investigațiilor penale și, mai puțin frecvent, în contextul procedurilor de recrutare și selectare a personalului. Totuși, în cazul *R. v. Bédard*, [1987] 2 S.C.R. 398, Curtea Supremă a Canadei a declarat ca inadmisibile rezultatele testului poligraf. Între altele, s-a arătat că instanțelor le revine sarcina de a evalua credibilitatea afirmațiilor date de către persoană, nu poligrafologului.

19. În Japonia, testul poligraf nu se utilizează la angajarea personalului nici în sectorul privat, nici în cel public. Totuși, acesta este utilizat în contextul unor investigații penale. În același timp, nu sunt supuse testului poligraf persoanele consumatoare de alcool sau de droguri; care au deficiențe mintale sau care au suferit de boli mintale; care au contraindicații medicale (de exemplu, hipertensiune arterială).

20. În Marea Britanie, a fost adoptat în 2007 *Offender Management Act*, prin care se instituie testarea cu poligraful a unor categorii de persoane, cum ar fi minorii condamnați pentru abuzuri sexuale și în privința cărora se examinează eventuala eliberare condiționată. Totuși, testul poligraf nu se aplică în contextul procedurilor de recrutare și de selectare a personalului.

21. În Letonia nu există acte legislative care ar reglementa utilizarea poligrafului. Testul poligraf se efectuează în baza unei solicitări a organizației și în condițiile unui contract, care se bazează, în fond, pe reglementările interne ale solicitantului. Angajatorul este în drept să introducă anumite clauze, în acest sens, în contractul colectiv de muncă, având în vedere specificul activității și particularitățile funcțiilor. În conformitate cu legislația muncii, angajatorului i se oferă dreptul de a colecta date personale privind candidatul în scopul stabilirii nivelului de conformitate a acestuia cu postul dorit (articolele 33, 35 și 36 din Legea muncii), precum și pentru a-i supune pe angajați testului poligraf (articolul 46 din Legea muncii). Cu toate acestea, nu este permisă adresarea întrebărilor irelevante pentru ocuparea funcției sau a întrebărilor care poartă un caracter discriminatoriu, cum ar fi: gravitatea, starea familială, convingerile religioase sau politice, apartenența la vreo organizație obștească sau sindicală, originea națională sau etnică.

22. Pe 29 august 2000, în Lituania a fost adoptată Legea privind cercetarea psihofiziologică cu utilizarea poligrafului, care stabilește, între altele, lista autorităților care pot aplica testul poligraf, și anume: Departamentul de Poliție, Departamentul Pazei Conducerii Statului, Serviciul Protecției Frontierei de Stat de pe lângă Ministerul Afacerilor Interne, Departamentul de Servicii Operative de pe lângă Ministerul Protecției Regiunii, Departamentul Securității de Stat, Departamentul Vamal de pe lângă Ministerul Finanțelor și Serviciul Investigațiilor Speciale. Legea interzice utilizarea poligrafului de către alte autorități. Însă, chiar și autoritățile cu atribuții în domeniu pot efectua teste poligraf doar în anumite cazuri: 1) la acordarea accesului la informații ce constituie secret de stat și în privința persoanelor cu privire la care există suspiciuni că ar fi oferit informații biografice false; 2) în procesul investigării infracțiunilor de serviciu, în cadrul investigațiilor interne, precum și în cadrul investigațiilor speciale; 3) în cazurile comiterii infracțiunilor și a altor fapte ilegale, precum și în cazurile încălcării regimului de lucru cu informațiile ce constituie secret de stat; 4) în cazurile apariției suspiciunilor potrivit cărora asupra persoanei care are acces la informații ce constituie secret de stat se exercită presiune ilegală; 5) la inițiativa persoanei testate care solicită testarea repetată. Potrivit legii, poligraful se aplică la testarea funcționarilor publici, a persoanelor oficiale, a militarilor din autoritățile menționate, precum și a candidaților la funcțiile acestor autorități.

23. În Polonia, testul poligraf se utilizează la recrutarea personalului organelor de forță (Poliție, Serviciul Militar de Informații, Serviciul Militar de Contrainformații, Biroul Vamal, Agenția Securității Interne, Agenția de Informații, Biroul Central Anticorupție, Serviciul de

Grăniceri). Baza legală o constituie reglementările interne departamentale. În cadrul testării nu sunt admise întrebări de ordin intim sau care țin de convingerile religioase. Dacă rezultatele testării sunt neconcludente, atunci ele pot fi repetate o singură dată, într-un termen de 30 zile de la primul interviu.

24. În România nu există vreun act normativ care ar institui obligativitatea testării la poligraf a persoanelor care doresc să accedă în funcții publice. Cu toate acestea, practica arată că există situații când se recurge la testul poligraf în procesul penal. În această privință, în Decizia nr. 1894/2012 (dosarul nr. 5130/101/2010), Înalta Curte de Casație și Justiție a României a reținut că „testarea sincerității inculpatului, cu testul poligraf, nu trebuie supraestimată în condițiile în care această tehnică, pe de o parte, nu face parte din mijloacele de probă prevăzute de Codul de procedură penală, el neputând prezenta o certitudine privind vinovăția ori nevinovăția inculpatului, iar pe de altă parte, de cele mai multe ori, este imperfect, depinzând de o multitudine de factori cum ar fi emotivitatea crescută, starea de nervozitate, problemele de ordin psihic etc. Concluziile testului poligraf nu pot fi considerate ca furnizând probe, în sensul procesual al noțiunii, întrucât poligraful nu este, așa cum s-a arătat, mijloc de probă. Acestea pot fi valorificate, în planul unei soluții, doar în calitate de indicii care, coroborate cu alte elemente de fapt, conduc către o anume concluzie”.

25. În Ungaria există unele reglementări privind testul poligraf în Legea cu privire la poliție și în Codul de procedură penală. Testele poligraf sunt reglementate și printr-un act normativ departamental al Ministerului Afacerilor Interne. La baza testării stă liberul consimțământ al persoanei testate. Totodată, testul poligraf este aplicat în cazul bănuiților, al victimelor și al martorilor, în cadrul procedurilor penale. Refuzul de a fi supus testării nu are consecințe negative în privința persoanei. Însă testul poligraf nu se utilizează în contextul procedurilor de recrutare și de selectare a personalului.

ÎN DREPT

A. ADMISIBILITATEA

26. Prin decizia din 15 decembrie 2017, Curtea a confirmat respectarea, în prezenta cauză, a condițiilor de admisibilitate ale unei excepții de neconstituționalitate, stabilite în jurisprudența sa constantă.

27. Curtea a reținut că obiectul excepției de neconstituționalitate este articolul 4 literele a), a¹) și a²) din Legea nr. 269 din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf), precum și articolul 11 alineatele (10), (11) și (12) din Legea

nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate. Verificarea constituționalității acestui tip de acte normative ține de competența sa *ratione materiae*, potrivit articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție.

28. De asemenea, excepția a fost ridicată de către una dintre părțile la proces.

29. Curtea a observat că instanța care a sesizat Curtea Constituțională trebuie să examineze legalitatea hotărârii Consiliului de Integritate nr. 6 din 9 octombrie 2017 privind rezultatele testului poligraf și a anunțării unui nou concurs pentru suplینirea funcției de președinte al Autorității Naționale de Integritate.

30. Curtea a constatat că sesizarea privește, în partea referitoare la controlul constituționalității articolului 4 lit. a) și a¹⁾ din Legea nr. 269 din 12 decembrie 2008, dispoziții ce stabilesc că sunt supuse testării persoanele care se angajează sau își îndeplinesc serviciul în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, al Centrului Național Anticorupție, al Autorității Naționale de Integritate, al Serviciului de Informații și Securitate și al Serviciului Vamal sau care participă la concursul pentru numirea în funcția de judecător sau de procuror. Pentru că în speța pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a fost supusă testului poligraf o persoană care a participat la concursul pentru numirea în funcția de președinte al Autorității Naționale de Integritate, este incident doar articolul 4 lit. a²⁾ din Legea nr. 269 din 12 decembrie 2008. Prin urmare, doar aceste prevederi dintre cele contestate sunt aplicabile pentru soluționarea cauzei.

31. Totodată, Curtea a considerat că în acest caz sunt aplicabile și prevederile articolului 11 alineatele (10), (11) și (12) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016, care stabilesc regulile privind concursul pentru suplینirea funcțiilor de președinte și de vicepreședinte al Autorității.

32. Curtea a mai reținut că prevederile contestate aplicabile nu au făcut anterior obiect al controlului constituționalității.

33. Pentru a declara admisibilă sesizarea, Curtea a trebuit să stabilească și incidența drepturilor garantate de Constituție invocate de către autorul acesteia.

34. Cu privire la incidența dreptului la apărare, garantat de articolul 26 din Constituție, nu există vreo dispoziție din legile contestate care să împiedice accesul la tribunal al candidaților la funcțiile de președinte sau de vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate, odată ce vor să conteste actele acestei instituții, în legătură cu concursul pe care nu l-au câștigat. Dovadă în acest sens este chiar faptul că autorul prezentei sesizări a putut ridica excepția de neconstituționalitate în fața unei asemenea instanțe. Prin urmare, dreptul garantat de articolul 26 din

Constituție nu este aplicabil, pentru că nu a existat o ingerință în exercițiul acestuia.

35. Cu privire la incidența principiului egalității, garantat de articolul 16 din Constituție, autorul excepției pretinde că ar avea loc o discriminare în raport cu persoanele care au fost promovate în funcții publice fără a trece vreun test poligraf, deși legea îi obliga. Curtea a observat că această problemă nu este una care reclamă un control de constituționalitate, ci una de aplicare corectă a legii. Ea excede competenței sale. Aceste practici puteau sau pot fi contestate în fața instanțelor de drept comun de către cei interesați.

36. Curtea a mai constatat în analiza sa abstractă cu privire la conformitatea prevederilor contestate cu principiul egalității că funcția de președinte sau de vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate este supusă, în realitate, din perspectiva efectelor testului poligraf, aceluiași restricții impuse de legile speciale pentru candidații la funcțiile din cadrul unor autorități comparabile ca importanță și scop. Pornind de la prezumția caracterului comparabil al acestor funcții, Curtea a menționat că, potrivit articolului 13 alin. (4) din Legea nr. 1104 din 6 iunie 2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, pentru a fi angajat în cadrul Centrului, candidatul trece, între altele, un test poligraf. De asemenea, conform articolului 25 alin. (3) din Legea nr. 302 din 21 decembrie 2017 cu privire la Serviciul Vamal, la angajarea în Serviciul Vamal trebuie aplicat testul poligraf. Totodată, articolul 20 din Legea cu privire la Procuratură prevede că poate candida la funcția de procuror persoana care, între altele, a fost supusă testului poligraf.

37. Așadar, persoanele care vor să candideze la funcțiile de președinte sau de vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate nu sunt discriminate, din perspectiva efectelor testului poligraf, față de persoanele care candidează la funcții publice comparabile din cadrul Centrului Național Anticorupție, al Serviciului de Informații și Securitate și al Serviciului Vamal. Prin urmare, Curtea nu confirmă aplicabilitatea articolului 16 din Constituție.

38. Cu privire la aplicabilitatea articolului 21 din Constituție, care garantează prezumția nevinovăției, Curtea a reținut că, prin supunerea la testul poligraf a candidaților la funcția de președinte sau de vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate, aceștia nu pot fi acuzați și trimiși în judecată din cauza rezultatelor negative ale testului. Articolul 22 alin. (1) lit. j) din Legea nr. 269 din 12 decembrie 2008 prevede că aceste rezultate nu pot constitui probe în cadrul vreunei proceduri. Scopul dreptului de a fi prezumat nevinovat reclamă în primul rând ca echitatea procesului penal să fie protejată de influențele nepotrivite, însă în situația reglementată de Legea nr. 269 din 12

decembrie 2008 nu se poate vorbi despre existența unui proces penal. Așadar, articolul 21 din Constituție nu este aplicabil.

39. Cu privire la incidența articolului 28 din Constituție, care garantează dreptul la viața intimă, familială și privată, Curtea a observat că atunci când candidații la funcțiile de președinte sau de vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate se înscriu la concursul care presupune efectuarea unui test poligraf, ei își dau acceptul cu privire la detectarea unui eventual comportament simulat ce îi caracterizează. Este adevărat că acestor persoane li s-ar putea adresa întrebări care au legătură cu viața lor privată. Totuși, aceste întrebări nu trebuie să le lezeze onoarea și demnitatea, așa cum prevede articolul 3 din Legea nr. 269 din 12 decembrie 2008. Noțiunile de „onoare” și de „demnitate” reprezintă concepte interpretative și categorii foarte vaste, prin urmare, în eventualitatea unei ingerințe în dreptul la respectarea vieții private, instanțele de drept comun le pot interpreta astfel încât acestea să permită protecția efectivă a dreptului în discuție. Cu alte cuvinte, dacă poligrafologul ar efectua testul poligraf lezând onoarea și demnitatea persoanei, el ar încălca legea, iar problema ar putea fi supusă doar judecății instanțelor de drept comun. Așadar, atât timp cât legea lasă în competența instanțelor de drept comun stabilirea unei încălcări a acestor categorii vaste, pentru care există toate premisele unei interpretări care să permită protecția efectivă a dreptului la respectarea vieții private, articolul 28 din Constituție nu și-a găsit aplicabilitatea în prezenta cauză.

40. Curtea a reținut, totuși, incidența articolelor 39 și 43 din Constituție. Condiția obligativității rezultatului pozitiv ca urmare a susținerii testului poligraf poate constitui o limitare a dreptului la administrare și a dreptului la muncă al persoanei supuse testului.

41. În consecință, Curtea va exercita controlul constituționalității articolului 4 lit. a²⁾ din Legea nr. 269 din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf), precum și al articolului 11 alineatele (10), (11) și (12) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, prin prisma articolelor 39 și 43 din Constituție, verificând, în analiza fondului cauzei, caracterul justificat al limitărilor.

B. FONDUL CAUZEI

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLELOR 39 ȘI 43 DIN CONSTITUȚIE

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

42. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul pretinde, în esență, că testarea la poligraf a persoanelor care doresc să se angajeze în

funcții publice este nejustificată, pentru că aceasta nu reflectă rezultate obiective și rezonabile. Totodată, candidatul care nu a trecut testarea la poligraf nu este promovat în concurs.

43. Astfel, în opinia autorului excepției de neconstituționalitate, restrângerea dreptului de a ocupa o funcție publică pentru că nu s-a susținut testul poligraf nu asigură un echilibru corect între interesul individual și interesul general.

B. Argumentele autorităților

44. În opinia scrisă a Președintelui Republicii Moldova, s-a menționat că, în general, testul poligraf ar putea fi efectuat doar cu acordul persoanei care candidează sau ocupă o anumită funcție publică. S-a subliniat că nu există o bază științifică pentru a susține că testul poligraf poate identifica cu exactitate dacă o persoană spune sau nu adevărul în vederea constatării integrității acesteia. Totodată, potrivit legislației naționale și internaționale, rezultatele testului poligraf nu pot fi considerate probe în procesul judiciar.

45. Din aceste motive, Președintele consideră că supunerea obligatorie a participanților la testul poligraf în cadrul concursului pentru numirea în funcția de președinte sau de vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate este contrară Constituției.

46. Potrivit opiniei Parlamentului, obligativitatea efectuării testului poligraf pentru ocuparea funcției de președinte al Autorității Naționale de Integritate este justificată și se încadrează în măsurile de prevenire a corupției și de asigurare a loialității și a integrității în cadrul sectorului public.

47. Parlamentul a remarcat faptul că prin utilizarea testului poligraf se urmărește asigurarea selectării unor persoane competente și profesioniste, precum și contribuirea la prevenirea ocupării unor funcții publice de către persoane lipsite de integritate. Testul în discuție nu prejudiciază onoarea și demnitatea persoanei.

48. În concluzie, Parlamentul a susținut că prevederile contestate nu contravin normelor constituționale invocate de către autorul excepției de neconstituționalitate.

49. În opinia prezentată de către Guvern, s-a menționat că testul poligraf reprezintă un instrument de prevenire și de combatere a corupției utilizat de către instituția de resort în scopul consolidării capacităților sale instituționale prin selectarea și promovarea unor persoane integre.

50. De asemenea, Guvernul a menționat că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate privește, în principal, carențe legate de modul de interpretare și de aplicare a legii. În acest sens, s-a menționat că din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 nu poate fi dedusă concluzia potrivit

căreia rezultatul testului poligraf are un caracter determinant și constituie probă eliminatorie în contextul desfășurării concursului pentru ocuparea funcției de președinte sau de vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate, așa cum invocă, în mod eronat, autorul excepției de neconstituționalitate. Rezultatele testului sunt prezumtive, au o funcție orientativă pentru angajator și nu pot constitui probe în cadrul vreunei proceduri.

51. Așadar, Guvernul a conchis că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată și trebuie respinsă.

52. În opinia sa scrisă, Centrul Național Anticorupție a subliniat că invocarea nerespectării articolelor 39 și 43 din Constituție este nefundată, deoarece rigorile impuse de statutul funcției nu pot fi interpretate ca încălcări ale drepturilor și libertăților fundamentale.

53. Potrivit opiniei scrise a Autorității Naționale de Integritate, argumentele formulate în excepția de neconstituționalitate și care se referă la discrepanțele existente între prevederile Legii nr. 269 din 12 decembrie 2008 și cele ale Legii nr. 132 din 17 iunie 2016, în privința aplicării testului poligraf, sunt întemeiate și pertinente.

54. Consiliul de Integritate nu și-a prezentat opinia scrisă cu privire la excepția de neconstituționalitate.

C. Aprecierea Curții

55. Curtea constată că respingerea unor candidați ca urmare a desfășurării unui concurs a cărui susținere depinde de rezultatul testului poligraf reprezintă o ingerință în dreptul persoanelor la administrare și în dreptul lor la muncă, garantate de articolele 39 și 43 din Constituție.

56. Aceste articole pot fi supuse restrângerilor, cu respectarea articolului 54 alin. (2) din Constituție. Restrângerile trebuie să fie prevăzute de lege, trebuie să urmărească unul sau mai multe dintre scopurile legitime prevăzute la alineatul al doilea al acestui articol, trebuie să realizeze, odată implementate, unul din aceste scopuri, trebuie să fie necesare și trebuie să fie proporționale cu situația care le-a determinat.

a) Dacă ingerința a fost „prevăzută de lege”

57. Curtea observă existența unor neconcordanțe între dispozițiile legale relevante pentru prezenta cauză, în cazul în care una dintre ele ar fi interpretată într-un anumit mod.

58. Pe de o parte, articolul 22 alin. (1) lit. j) din Legea nr. 269 din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf) îi impun poligrafologului să informeze persoana supusă

testului poligraf că rezultatele acestuia „sunt prezumtive și orientative și că nu pot constitui probe în cadrul vreunei proceduri”. Pe de altă parte, o anumită interpretare a articolului 11 alin. (12) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate stabilește că este desemnată câștigătoare persoana care, între altele, „a susținut proba detectorului comportamentului simulat (poligraf)”.

59. Verbul „a susține” din formularea „a susținut proba detectorului comportamentului simulat (poligraf)” a articolului 11 alin. (12) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate are două sensuri care pot influența, într-un mod sau altul, deznodământul prezentei cauze.

60. Primul sens este cel de „a se prezenta la un examen sau la un concurs pentru a obține un titlu, un grad sau un post”. Dacă ar fi incident acest sens, atunci problema supusă controlului Curții nu ar mai fi una de drept constituțional. Acest articol ar putea fi interpretat ca obligându-l pe candidatul care vrea să ocupe funcția de președinte sau de vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate doar să participe la testul poligraf, indiferent de rezultatul acestuia: pozitiv sau negativ. Singurul element care ar conta ar fi punctajul maxim obținut ca urmare a participării la probele de concurs. Condiția parcurgerii testului poligraf ar fi doar una procedurală, nu substanțială. Această interpretare ar face ca articolul 11 alin. (12) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 să nu contrazică rațiunile articolului 22 alin. (1) lit. j) din Legea nr. 269 din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf), potrivit căruia rezultatele testului poligraf sunt prezumtive și orientative și nu pot constitui probe în cadrul vreunei proceduri. Ea ar fi în acord cu principiile interpretării sistematice, asigurându-se coerența dintre cele două norme, adică legătura rațională dintre acestea.

61. Cel de-al doilea sens este cel de „a se menține pe poziție; a rezista”. Acest sens al verbului „a susține” conduce la concluzia că nu este necesară doar prezența sau simpla participare la testul poligraf, ci și existența unui rezultat pozitiv, i.e. să se constate că persoana nu a obținut un rezultat pozitiv, după ce a fost supusă testului poligraf. Interpretarea articolului 11 alin. (12) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 prin prisma acestui al doilea sens ar face din testul poligraf o probă eliminatorie, în ciuda caracterului prezumtiv și orientativ pe care i-l conferă articolul 22 alin. (1) lit. j) din Legea nr. 269 din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf) și în ciuda interdicției ca acesta să constituie o probă în cadrul vreunei proceduri.

62. Dacă interpretul legii utilizează primul sens menționat al verbului „a susține”, el respectă condiția coerenței sistemului juridic, sub aspectul problemei supuse dezbaterii. În acest caz, nu ar mai fi o problemă care trebuie supusă controlului de constituționalitate.

63. Dacă interpretul legii utilizează cel de-al doilea sens menționat al verbului „a susține”, suntem în prezența unui conflict de legi, care trebuie rezolvat cu ajutorul regulii de interpretare *lex posterior derogat legi priori* (legea mai recentă derogă de la legea mai veche). În acest caz, există o problemă de drept constituțional.

64. Având în vedere faptul că Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a trimis mai departe excepția de neconstituționalitate, dar și interpretarea reflectată în decizia Consiliului de Integritate (a se vedea §§ 7 și 9), Curtea observă că aceste instituții au ales cel de-al doilea sens al verbului „a susține”, considerând că există un conflict de legi și că dispozițiile articolului 11 alin. (12) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 reprezintă *lex posterior* față de cele ale articolului 22 alin. (1) lit. j) din Legea nr. 269 din 12 decembrie 2008.

65. În fine, Curtea nu constată încălcarea standardului calității în privința Legii nr. 269/2008 și a Legii nr. 132/2016, cel puțin din perspectiva problemelor de drept pe care le ridică autorul excepției, prin urmare va trece la analiza caracterului legitim al ingerinței.

b) Cu privire la legitimitatea scopurilor urmărite

66. Autorul excepției susține că scopul interdicției de a ocupa funcția de președinte sau de vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate în eventualitatea unui rezultat negativ al testului poligraf este „generic și nu indică un anumit drept fundamental ca scop legitim”.

67. Potrivit opiniei Parlamentului, obligativitatea efectuării testului poligraf pentru ocuparea funcției de președinte al Autorității Naționale de Integritate este justificată și se încadrează în măsurile de prevenire a corupției și de asigurare a loialității și a integrității în cadrul sectorului public. Prin utilizarea testului poligraf se urmărește asigurarea selectării unor persoane competente și profesioniste, precum și contribuirea la prevenirea ocupării unor funcții publice de către persoane lipsite de integritate.

68. Guvernul afirmă că testul poligraf reprezintă un instrument de prevenire și de combatere a corupției, utilizat de către instituția de resort în scopul consolidării capacităților sale instituționale prin selectarea și promovarea unor persoane integre.

69. Curtea subliniază faptul că încrederea în instituții are la bază, în general, acțiunile benefice în interesul public al acestora. Aceste acțiuni sunt datorate pregătirii și bunelor intenții ale administratorilor lor.

70. În acest sens, și integritatea administratorilor publici joacă un rol esențial. Mai ales în cazul funcțiilor publice de care depinde bunăstarea națiunii, persoanele care vor să le ocupe trebuie să demonstreze că îndeplinesc standarde înalte în materie de integritate. Din acest motiv,

procedurile de recrutare și de verificare a candidaților trebuie să urmărească identificarea persoanelor care se potrivesc cel mai bine pentru realizarea acestui deziderat.

71. Curtea admite faptul că testul poligraf ar putea contribui, în coroborare cu alte probe în privința cărora nu există dubii, la respingerea unor persoane lipsite de integritate de la ocuparea funcției de președinte sau de vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate și la prevenirea actelor de corupție în cadrul acestei instituții.

72. Curtea constată că aceste scopuri speciale pot fi subsumate cel puțin următoarelor scopuri legitime generale prevăzute de articolul 54 alin. (2) din Constituție: asigurarea securității naționale, asigurarea bunăstării economice a țării și prevenirea comiterii de infracțiuni

73. Așadar, Curtea conchide că prevederile contestate urmăresc scopuri legitime, care pot fi identificate în articolul 54 alin. (2) din Constituție.

c) Cu privire la legătura rațională dintre măsurile prevăzute de dispozițiile legale contestate și scopurile legitime urmărite de acestea

74. La această etapă, Curtea trebuie să analizeze dacă măsurile prevăzute de dispozițiile legale și care sunt supuse prezentului control de constituționalitate au o legătură rațională cu cel puțin unul dintre scopurile legitime ale asigurării securității naționale, asigurării bunăstării economice a țării și prevenirii comiterii de infracțiuni.

75. Nu este necesar să se constate că susținerea testului poligraf al cărui rezultat trebuie să fie unul pozitiv, susținere contestată de către autorul excepției, reprezintă singura măsură aptă pentru realizarea scopurilor legitime amintite, ci dacă este o măsură aptă să realizeze unul dintre aceste scopuri. Pentru a fi îndeplinită cerința legăturii raționale, este suficientă chiar o realizare parțială a unuia dintre scopuri.

76. Problema care se pune, așadar, este dacă testul poligraf poate contribui la selectarea și promovarea unor persoane integre în funcția de președinte sau de vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate, pentru realizarea unuia dintre scopurile legitime mai vaste ale asigurării securității naționale, asigurării bunăstării economice a țării și prevenirii comiterii de infracțiuni.

77. Din această perspectivă, Curtea observă că opiniile privitoare la corectitudinea testelor poligraf nu au ajuns la un consens. Nu se poate susține că acestea reprezintă o metodă științifică acceptată la nivel european sau internațional și un procedeu sigur de detectare a comportamentelor simulate. Aceste teste depind de mai mulți factori, ca emotivitatea crescută, starea de nervozitate sau existența unor deficiențe psihice. Concluziile acestui test ar putea fi puse în operă în calitatea lor

de indicii care, coroborate, cu alte elemente de fapt, ar conduce la o anumită concluzie.

78. Testul poligraf reprezintă, așadar, doar un element care poate fi coroborat cu alte probe sau care poate fi aplicat împreună cu metode cu caracter științific incontestabil.

79. Prin urmare, Curtea nu poate afirma lipsa oricărei legături raționale cu scopurile legitime pe care le urmăresc prevederile contestate.

d) Cu privire la existența unor măsuri alternative mai puțin intruzive, care au o legătură rațională cu scopurile legitime incidente

80. În această etapă, Curtea trebuie să verifice existența altor măsuri care au o legătură rațională cu scopurile legitime incidente, mai puțin intruzive pentru dreptul la administrarea treburilor publice și pentru dreptul la muncă al persoanei, apte să realizeze aceste scopuri la fel de eficient și fără costuri suplimentare.

81. Curtea nu identifică alte măsuri cu caracter general mai puțin intruzive, care să afecteze numai o singură persoană, i.e. persoana supusă testului poligraf, care să presupună costuri mai mici de fiecare dată, care să dureze mai puțin timp decât o asemenea testare etc. și care să aibă, mereu, un grad egal sau mai mare de eficiență.

82. Prin urmare, Curtea va verifica dacă există un echilibru corect între gradul de afectare al dreptului la administrarea treburilor publice și al dreptului la muncă al persoanei și importanța realizării scopurilor legitime cu ajutorul testului poligraf.

e) Cu privire la existența unui echilibru corect între principiile concurente

83. Curtea trebuie să stabilească, la această etapă, care este ponderea principiilor concurente. Dreptul la administrarea treburilor publice și dreptul la muncă al persoanei reprezintă, în scopurile prezentei hotărâri, primul principiu de care beneficiază persoanele care vor să candideze la funcția de președinte sau de vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate. Cel de-al doilea principiu este reprezentat de interesul de a preveni și de a combate actele de corupție prin selectarea și promovarea unor persoane care au obținut un rezultat pozitiv la testul poligraf.

84. Curtea va utiliza conceptul de „principiu” atunci când se referă la un drept fundamental sau la un interes public, așa cum o face, de exemplu, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza *Sunday Times v. Regatul Unit (nr. 1)*, 26 aprilie 1979, § 65, atunci când se referă la libertatea de exprimare.

85. Curtea va analiza și compara, așadar, intensitatea ingerinței în primul principiu și intensitatea ingerinței în cel de-al doilea principiu, în cazul neîndeplinirii lor, certitudinea premiselor empirice în situația nerealizării primului principiu și a nerealizării celui de-al doilea, precum și greutățile abstracte ale acestor principii concurente.

86. Cu privire la primul element al analizei, Curtea observă că, potrivit articolului 11 alin. (12) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016, poate fi declarat câștigător al concursului pentru ocuparea funcției de președinte sau de vicepreședinte al Autorității Naționale de Integritate candidatul cu cel mai mare punctaj obținut și care a susținut pozitiv, în mod obligatoriu, testul poligraf. Această ingerință în dreptul la administrarea treburilor publice și în dreptul la muncă al persoanei ar avea un nivel *ridicat*, în eventualitatea în care un candidat ar obține un rezultat negativ la testul poligraf. Accesul la ocuparea funcțiilor menționate mai sus i-ar fi blocat. În schimb, dacă nu ar fi realizat interesul prevenirii și al combaterii actelor de corupție prin selectarea și promovarea unor persoane integre la conducerea Autorității Naționale de Integritate, ar exista o ingerință de nivel *mediu* în acest interes. Practic, la conducerea Autorității Naționale de Integritate ar putea ajunge persoane care fie sunt integre, fie nu sunt, dată fiind nesiguranța testelor poligraf.

87. Curtea își bazează această constatare – trecând la cel de-al doilea element al analizei – inclusiv pe realitatea potrivit căreia informațiile despre un anumit candidat la o funcție de conducere a Autorității Naționale de Integritate, concursul pe care îl trece acesta și existența unor autorități concepute să lupte cu actele de corupție în sectorul public atenuază nerealizarea interesului prevenirii și al combaterii actelor de corupție prin selectarea și promovarea unor persoane integre la conducerea Autorității Naționale de Integritate.

88. Pe de altă parte, gradul certitudinii în privința nerealizării drepturilor invocate s-ar baza pe caracteristicile testului poligraf. După cum s-a observat *supra*, acest test nu reprezintă o metodă științifică și nu se poate susține că reflectă, privit individual, rezultate exacte. Mai mult, el complică, de cele mai multe ori, procedurile în care este aplicat, provoacă tergiversări care afectează buna-desfășurare a acestora. Trebuie menționat că, dacă Curtea ar porni de la prezumția caracterului științific al acestui test, ea nu ar trebui să ignore faptul că utilizarea sa depinde și de intervenția umană a poligrafologului. Imperfecțiunea umană persistă, deși consolidată de „misticismul științei” (a se vedea hotărârea Curții Supreme a Canadei, *R. v. Bédard*, [1987] 2 S.C.R. 398, §§ 19 și 20).

89. Curtea subliniază: cu cât mai mult cântărește o ingerință într-un drept, cu atât mai mare trebuie să fie certitudinea premiselor care stau la baza acesteia. Altfel spus, cu cât mai mare este ingerința în dreptul la administrarea treburilor publice și în dreptul la muncă al unei persoane,

cu atât mai mare trebuie să fie certitudinea testului poligraf. Totuși, realizarea scopurilor legitime invocate prin aplicarea testului poligraf poate fi clasificată drept *plauzibilă*, însă în niciun caz sigură. Nerealizarea drepturilor amintite în cazul unui rezultat negativ al testului poligraf este *sigură*.

90. În continuare, Curtea va compara greutatea abstracte ale principiilor concurente, așa cum le impune Constituția Republicii Moldova. Dreptul la administrarea treburilor publice și dreptul la muncă al persoanei reprezintă drepturi relative, pentru că exercițiul acestora poate fi restrâns. Scopurile legitime ale asigurării securității naționale, asigurării bunăstării economice a țării și prevenirii comiterii de infracțiuni denotă și ele un caracter relativ. Cu alte cuvinte, niciunul din aceste principii nu au, în abstract, o prioritate absolută unele față de altele. Nu se poate afirma existența unor poziții avantajate, în această cauză. Prin urmare, greutatea abstracte ale celor două principii concurente se anulează reciproc.

91. Produsul dintre intensitatea ingerinței în dreptul la administrarea treburilor publice și în dreptul la muncă al persoanei și gradul certitudinii sale este mai mare decât produsul dintre intensitatea nerealizării scopurilor legitime ale asigurării securității naționale, asigurării bunăstării economice a țării și prevenirii comiterii de infracțiuni și gradul certitudinii acesteia. Punând în balanță primul principiu cu cel de-al doilea, Curtea observă că primul are o pondere mai mare.

92. Analiza situației create prin impunerea obligativității obținerii unui rezultat pozitiv la testul poligraf, pentru persoanele care candidează la funcția de președinte sau de vicepreședinte al Autorității Naționale pentru Integritate, denotă lipsa unui echilibru corect între dreptul la administrarea treburilor publice și dreptul la muncă al persoanei și măsurile legale care urmăresc realizarea scopurilor legitime ale asigurării securității naționale, asigurării bunăstării economice a țării și prevenirii comiterii de infracțiuni.

93. Curtea consideră că echilibrul corect ar putea fi asigurat numai prin eliminarea caracterului pozitiv obligatoriu al rezultatului testului poligraf și prin coroborarea concluziilor sale cu alte probe care pot fi argumentate din punct de vedere științific. Prin urmare, textul „și care a susținut proba detectorului comportamentului simulat (poligraf)” din articolul 11 alin. (12) din Legea nr. 132/2016 constituie o încălcare a dreptului de a avea acces la o funcție publică și a dreptului la muncă al persoanei, fiind contrar articolelor 39 și 43 din Constituție.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. a) și g) și 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61,

62 lit. a) și e) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admite parțial excepția de neconstituționalitate ridicată de către dl Teodor Cârnaț, parte în proces, în dosarul nr. 3-759/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.*

2. *Se declară neconstituțional textul „și care a susținut proba detectorului comportamentului simulat (poligraf)” din articolul 11 alin. (12) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.*

3. *Se recunoaște constituțional:*

- articolul 4 lit. a²) din Legea nr. 269 din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf);
- articolul 11 alin. (10) și (11) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

4. *Se declară inadmisibilă excepția de neconstituționalitate în partea ce ține de controlul constituționalității articolului 4 lit. a) și lit. a¹) din Legea nr. 269 din 12 decembrie 2008 privind aplicarea testării la detectorul comportamentului simulat (poligraf).*

5. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

*Chișinău, 10 aprilie 2018
HCC nr. 6
Dosarul nr. 147g/2017*